

SEGONA ÈPOCA, MALGRAT ELS ANYS DE FOSCOR DICTATORIAL (1947-1958)

La guerra i la posterior repressió contra alguns socis

La Junta Directiva de l'Ateneu, elegida el febrer del 1936 i presidida per Just Vidal, compta amb socis de la SEAS: el secretari, Josep Amat; el tresorer, Ignasi Casas; el bibliotecari, Pere Pruna; i un vocal, Manuel Tubella. Aquesta Junta es troba ara de ple en l'esclat insurreccional del 18 de juliol¹ i passa a ser un Consell Revolucionari integrat per diversos secretariats. La Guerra Civil 1936-39 va estroncar de cop el camí de la Secció Excursionista de l'Ateneu Santjustenc (SEAS). Cada setmana a la sala d'espectacles s'organitzen mítings i reunions a càrrec de la CNT, UGT, PSUC i Estat Català. Al principi d'una manera voluntària i a partir de 1937 amb lleves obligatòries, socis i directius de la SEAS són destinats, bàsicament, a les unitats combatents de l'exèrcit republicà. En l'últim recompte fet abans de la Guerra Civil, el març de 1936, eren 142 socis².

Durant la contesa quatre socis van morir al front de Terol i al front del Segre: Josep Puigtuvi Orta, Josep Farigola Ràfols, Josep Amigó Pagès i Fermí Andreu Areste. Magí Urpí Campreciós resultà ferit a la batalla de l'Ebre. Una minoria de socis va fer cap a la banda «nacional», un d'ells, Josep Maria Domènech Roig va lluitar en una unitat de l'exèrcit franquista i els germans Modolell Lluch van fixar el domicili familiar a Sant Sebastià.

Al final de la guerra, almenys onze socis van ser empresonats en camps de concentració: Pere Calopa Amigó, Lluís Cañadó Buixeda, Ginés Carmona Martínez, Ignasi Casas Colet, Joaquim Company Roldan, Pere Culla Carbó, Josep Minguell Cebrian, Manuel Puig Vericat, Jaume Riera Morejon, Ramon Ros Colominas i Josep Vivés Vilanova.

Com a mínim, dos socis es van exiliar definitivament: Pere Pruna Gascon, un dels principals fundadors i expresident de l'Ateneu, i Ofèlia Fernández, tots dos a Xile³. La majoria de socis de la primera Junta Directiva⁴ havien sortit indemnes, amb més o menys calamitats.

Per si no n'hi havia hagut prou amb la guerra i el camp de presoners, hi hagué socis que, reincorporats a la seva llar santjustenca, van ser reclamats per la justícia franquista, com fou el cas de Pere Calopa Amigó⁵ pagador de la seva Brigada mixta. Estigué tancat a la presó del 9 d'agost al 23 de desembre de 1939, tanmateix el consell de guerra l'exculpà de tots els càrrecs. Magdalena Fusté Puntís va estar empresonada a Sant Elies entre el setembre de 1939 i el juny de 1940. El seu germà Romeu, també soci de la SEAS, va combatre a Rússia amb la División Azul. Alguns socis, just finalitzada la guerra, i en alguns casos directament des del camp de concentració, van tornar a ser incorporats a l'exèrcit per a fer el servei militar i en alguns casos arribaren a estar sis anys fora de casa. I per si tot això no sembla prou, els socis de la SEAS i tots els veïns i veïnes de la «nueva Espanya» van veure com els diners que no eren de «sèrie» perdien tot valor. Hi hagué famílies que van quedar sense res de res.

La postguerra: Desaparició de la SEAS

Antics socis de la SEAS més conservadors, com Josep Domènech, els germans Modolell, Pere Coll, Antoni Brull, Josep Amat i Bartomeu Puig, es van incorporar a la delegació local de la FET y de las JONS després de la Guerra Civil.

La primera acta registrada de l'Ateneu, després de l'entrada dels «nacionals» a Sant Just, el 25 de gener de 1939, data del 19 de març del mateix any, i s'hi esmenta una Junta Gestora encapçalada per Just Vidal, nomenada pel cap local de la FET y de las JONS. D'aquesta Junta Gestora destaquen antics socis de la SEAS: Josep Amat (secretari), Manuel Tubella (vocal de cinema) i Bartomeu Puig⁶ (delegat de la FET y de las JONS). Arribats a finals del 1939, l'Ateneu té 128 socis. Enlloc no es fa referència de la Secció Excursionista de l'Ateneu Santjustenc: la guerra ha fet desaparèixer la SEAS.

Fotografia de 1947 feta per Pere Orriols prop de les Cases Altes de Posada (Solsonès). D'esquerra a dreta, drets: Jaume Mir, Jaume Oliveras, Blai Reig i Jordi Cardona, ajupit: Ernest Cartró.

Finalitzada la guerra, però, uns han perdut més que uns altres. De bon començament l'organització juvenil de Falange ocupa la vella torre de ca l'Andreoli (febrer-agost de 1939), situada entre la Rambla i el carrer de la Font, al darrere del Parador, en la qual durant la guerra havien tingut el local les Joventuts Socialistes Unificades (JSU) i la Unió General de Treballadors, i al mes d'agost s'instal·la a les antigues Escoles de l'Ateneu, al carrer de Montserrat. El jove Josep Lluís Surroca Pratdesaba era el delegat local d'aquesta Organización Juvenil (OJ). El dia 1 d'agost ja comptava en el poble amb 67 afiliats. El delegat del departament d'esports era el jove Pere Brull. Tenien dos equips de futbol de catorze a disset anys, i al local hi havia dues taules de ping-pong, jocs d'escacs, dames i parxís. No trigarien gaire a comptar també amb un equip de bàsquet dirigit per Josep Martínez.

L'estiu de 1940 va començar a funcionar un departament de campaments, que s'inicià amb la participació de dos santjustencs: Josep Lluís Surroca i Ferran Rialp⁷.

La primera reunió general de socis de l'Ateneu, celebrada el 2 de juny de 1940, és presidida pel delegat governatiu, en representació de l'alcalde, Pere

Padrosa, i pel delegat de Falange, Àngel Bono, els quals donen el consentiment a la candidatura presentada per Just Vidal com a president. En aquesta Junta destaquen antics socis de la Secció Excursionista, com són Joan Oliveras i Pere Orriols⁸, en els càrrecs de bibliotecari i cultura. Els socis de l'Ateneu augmenten a 141 a finals de desembre del 1940⁹. Sant Just tenia 2.762 habitants a l'inici de la dècada dels quaranta¹⁰.

El 6 de desembre de 1940 una nova llei crea el Frente de Juventudes, que substituirà l'antiga OJ. A partir d'aquesta nova llei no es podia pertànyer a cap organització, esportiva o de qualsevol caire, que no fos el Frente. Aquest agrupava tots els nois i noies fins a vint-i-un anys. Duien un uniforme consistent en camisa blava, pantalons curts o llargs negres, i mitjons per sota del genoll de color negre amb un de blanc sobreposat doblegat sobre la bota. La nova llei organitzava també la Sección Femenina. A Sant Just l'enquadrament, però, no va arribar mai al 100% dels joves, segons reconeix el mateix Pere Brull¹¹.

Hem de saber que, el 1941, la Centuria comarcal Gran Capitán estava integrada per quatre esquadres de Sant Just de sis nois cadascuna, tot plegat 24 nois. Els menors de catorze anys podien assistir al local del Frente de Juventudes sense cap mena de contraprestació. Una vegada el mes, des del local s'organitzaven sortides a les muntanyes de l'entorn: turó de la Penya del Moro, Sant Pere Màrtir, font del Ferro, font de la Beca, etc. I un cop l'any a Montserrat. Durant la Festa Major d'aquell any el mateix governador civil, Antonio Correa Veglison, visità el poble i imposà medalles als nois¹².

Quan les Escoles Nacionals van necessitar més espai ocuparen el local del Frente de Juventudes (FJ), i van traslladar-se al primer pis del Casino, al carrer de la Sala. El nou local el dissabte a la tarda funcionava a ple rendiment. El 1942 el delegat del FJ, Josep Lluís Surroca, se'n va a Mallorca a fer el servei militar, i és llavors quan el jove Pere Brull Angela pren el relleu i passa a dirigir la delegació local a Sant Just¹³.

El Frente de Juventudes oferí ben aviat la possibilitat, pagant només 15 pessetes per al lloguer d'esquí a Bartomeu Puig, d'anar a practicar l'esport blanc a la Molina, i sense distincions entre afiliats o no, segons Pere Brull. El 1943, quinze nois de la delegació local i d'Esplugues van arribar a participar en un campament a Magaluf (Mallorca). Cal saber que, a banda del local cedit per l'Ajuntament, el FJ es nodria de la «quota protectora» subscrita per molts empresaris del poble. Posteriorment, el FJ rebé finançament del pressupost municipal, a partir d'una iniciativa del governador provincial, Correa Veglison, que n'era un veritable entusiasta¹⁴.

Fotografia de 1947 feta per Jaume Mir al xalet de la Bòfia, al Port del Comte (Solsonès). D'esquerra a dreta, drets: Ernest Cartró, Jaume Oliveras, Pere Orriols; asseguts: Jordi Cardona i Blai Reig.

No és veritat que la SEAS ho tenia una mica difícil davant d'aquest «panorama»?

Amb el següent president de l'Ateneu, Marcel Campreciós Pagès (1943-1947), hi ha una lenta recuperació cultural i social de l'entitat, malgrat els temps de restriccions energètiques i de consum. S'observa un renaixement de les seccions i destaca sobretot el quadre escènic (grup de teatre).

El 8 de maig de 1945 s'acaba la guerra a Europa, després de la rendició del govern alemany encapçalat per l'almirall Dönitz. La victòria dels aliats deixa el règim franquista en una suposada provisionalitat. Hi ha una certa por per part del règim del general Franco del que pot passar després de la victòria aliada. Davant d'això s'observa una primera «obertura» del règim amb la proposta del 22 d'octubre del cap de l'Estat amb la Ley de Referéndum Nacional, en què es preveu que el general Franco pugui sotmetre a referèndum els projectes de llei elaborats per les Corts «cuando la trascendencia de determinadas leyes lo aconseje o el interés público lo demande»¹⁵. Això fa que l'Ajuntament faci complir el decret llei de l'1 de maig de 1945, en el qual s'ordena la formació del cens de residents majors d'edat (s'entén per majors aquells que hagin complert vint-i-un anys, d'ambdós sexes).

El 28 d'octubre de 1945 Josep Maria Domènech Roig, un antic soci de la SEAS, és nomenat alcalde, en substitució de Josep Espinàs i Capdevila. El dèficit de l'Ajuntament a 31 de desembre de 1945 és de 5.685,80 pessetes. El 13 de desembre de 1946 l'Ajuntament compra a Anna Mascarell el que avui és el Parador, pagant-lo a 6,61 ptes. /m² (aproximadament 1.136 ptes.), un tros de terra que fa un rectangle d'aproximadament set metres per vint-i-quatre i mig; això, passat a pams quadrats, sortia a 0,24 pessetes¹⁶.

El gener de 1947, l'ONU condemna el franquisme formalment, però no pren cap iniciativa directa. La resposta del règim no es fa esperar, i el mes d'abril Franco anuncia la Ley de Sucesión al Jefe del Estado, que defineix Espanya com un regne i estableix que la successió la farà el mateix general Franco o, en defecte seu, el Consejo de Regencia. Coincidint amb el final del mandat del president de l'Ateneu Marcel Campreciós Pagès, a primers del 1947, s'integren com a noves seccions de l'Ateneu el Cor Lo Pom de Flors, dirigit pel mestre Pere Mañé, i la secció d'Escacs, fundada gràcies al professor Josep Maria Bas¹⁷.

A primers de juliol de 1947, amb el suport del 90% dels espanyols (segons el règim) s'aprova la Ley de Sucesión. El 9 de juliol el delegat governatiu envia un telegrama a l'alcalde de Sant Just en aquests termes: «Felicito a Ud y colaboradores por el éxito obtenido en la votación referéndum. Arriba España»¹⁸.

El Frente de Juventudes (FJ) organitzà un campament d'estiu a Arbúcies amb deu participants. El governador civil de Barcelona, Baeza Alegría, assistí a la Fira d'Artesania organitzada durant la Festa Major pel FJ, i es traslladà després a la llotja d'autoritats de la sala de ball de l'Ateneu per presenciar el ball de gala¹⁹. Aquell estiu tingué lloc l'aparició del llibre d'història de Sant Just escrit pel rector, mossèn Antonino Tenas Alibés, per cert, totalment en català. També tindran lloc els primers Jocs Florals en català.

Gràcies a unes fotografies, hem sabut que l'agost de 1947, Pere Orriols Comas, Ernest Cartró, Jaume Oliveras, Blai Reig, Jordi Cardona i Jaume Mir van organitzar un excursió a Solsona, que va discórrer per la vall del Cardener (amb una acampada a les Cases de Posada), xalet de la Bòfia, el Port del Comte i Sant Llorenç de Morunys. La meitat dels membres del grup eren antics socis de la SEAS.

El setembre hi ha eleccions sindicals (sindicats verticals) per a elegir els enllaços jurats, els quals elegiran després els caps nacionals. L'única correspondència en català que existeix a l'Ajuntament durant el 1947 prové de la Comissió d'Entronització de la Mare de Déu de Montserrat en el mes d'abril²⁰.

Malgrat aquest clima a la defensiva del franquisme, la Junta presidida per Marcel Campreciós proposa, en la reunió del 2 de setembre de 1947, la

celebració d'una reunió general extraordinària de socis de l'Ateneu per al 19 d'octubre amb la finalitat de renovar la Junta que presideix des de 1943, i obté el consentiment de les autoritats locals de Falange. A la reunió hi assisteixen setanta-cinc socis dels 370 que hi havia aleshores (21%).

Es presenten dues llistes, una d'encapçalada per Jaume Mir Gómez, presentada pel president sortint, Marcel Campreciós, i una altra d'encapçalada per Rodolf Sánchez, integrada per afiliats al Frente de Juventudes i simpatitzants del Movimiento Nacional. Guanya la candidatura de Jaume Mir, per 53 vots, enfront dels 19 vots de la de Rodolf Sánchez; hi hagué tres vots en blanc.

La composició de la nova Junta és la següent: president, Jaume Mir Gómez; vicepresident, Agustí Vivés Obiols (delegat de la FET y de las JONS); secretari, Jaume Rius Ribas; vicesecretari, Joan Gironès Sabaté; tresorer, Pere Calopa Amigó; comptador, Pere Montagut Jaumà; vocal d'administració, Antoni Pagès Pagès; vocals, Jaume Villanova Torreblanca, Roberto Pereña Reixach, Antoni Gamo Magdalena i Joan Oliveras Mitjans. Vocals de la Junta consultiva: Marcel Campreciós Pagès, Josep Piquet Gelabert, Pere Navarra Viñas i Antoni Malaret Amigó, i com a vocal delegat, Pastor Fosalva Amat (Educación y Descanso)²¹.

Jaume Mir (1910-2000), ara president i un dels iniciadors de la SEAS l'any 1934, té trenta-set anys i ja tenia al cap refundar la Secció Excursionista perquè a la tercera trobada de la nova Junta, el 22 de desembre de 1947, materialitzarà el seu propòsit. Després de parlar de l'augment de preus del cinema per haver de fer front a una despesa extra en carbó a causa de l'onada de fred d'aquell any, i de discutir la utilització de la biblioteca com a cafè d'hivern, llegim en el tercer punt una nota molt concisa: «queda aprobada la reorganización de la SEAS, a tal efecto se nombra una comisión reorganizadora», sense que s'indiqui el nom dels qui la componen²².

La reorganització de la SEAS

El gener de 1948²³ una de les primeres accions que fa aquesta nova Junta Directiva és editar una circular per als socis, un fullet de quatre planes (mida quartilla) en castellà, en el qual, després de la informació general de la Junta, cada secció (biblioteca, teatre, Cor lo Pom de Flors, escacs) explica les seves activitats. La darrera secció que hi figura és la SEAS sota el títol «Reorganización Sección Excursionista», amb una presentació on es veu la mà del president i exsoci de la SEAS Jaume Mir: «La Junta Directiva de este Ateneo, ateniéndose

a los deseos manifestados por diversos socios, ha acordado reorganizar dicha sección. Esperamos que por parte de todos tendrá una buena acogida, dada la tradición montañera, cultural y turística con que contó durante su corto período de existencia, que si bien quizás tuvo alguna imperfección y mereció censura como toda obra humana, también ha tenido sus elogios y dejó, aunque modesto, un vivo recuerdo en el ánimo de nuestros asociados y en la historia de nuestra población. A los efectos de reorganización ha sido nombrada una comisión que atenderá e informará a todos los que fueron sus afiliados, así como también a los que simpatizaron con esta sección que viene a llenar un vacío en la obra de difusión cultural de esta Entidad, quieran prestarnos su apoyo y buena voluntad en el desarrollo de la misma, por todo lo cual les quedaremos muy agradecidos».

1948: La SEAS es converteix en Sección de Montañismo y Esquí - Club Alpino Ateneo

En aquests inicis de la Secció, s'observa l'interès per tornar a fer lligams amb els centres amb els quals ja hi havia hagut alguna relació abans de la guerra. En una carta del 4 de març dirigida al Club Muntanyenc Barcelonès –en català– el president de la SEAS (no hi ha signatura) demana ajuda per a fer alguna conferència sobre orientació a la muntanya per part dels companys Benavent i Semir, que havien sortit al Pirineu, sobretot amb Pere Pruna, «recordant els llaços que ens uniren en temps passats»²⁴.

La segona circular per als socis de l'Ateneu, de març-abril de 1948²⁵, en la secció dedicada a la «Sección Excursionista», s'informa que el 21 de març es va nomenar una Junta gestora «que cuidará de la organización definitiva y desarrollo de la SEAS». Sembla que no acaba d'haver-hi un cap per a portar a terme el renaixement de la Secció. Sens dubte, aquest era Jaume Mir, però la presidència de l'Ateneu li devia portar molta feina; tanmateix, els companys de Junta Pere Navarra i Josep Piquet també havien estat socis de la SEAS.

Quina va ser la primera excursió oficial d'aquesta segona època? La mateixa circular informa que el proper mes d'abril hi ha projectades diverses excursions: Sant Llorenç del Munt, el Montseny i les Guilleries. De la darrera en tenim fins i tot fotografies i sabem que hi participaren Antoni Pagès, Pere Montagut, Jaume Mir Gómez i el seu fill Jaume Mir Mallol, de dotze anys, amb el següent itinerari (recordeu que va ser feta abans de la construcció de l'embassament de Sau,

l'any 1962): Rupit, Tavertet, Sant Romà de Sau, Vilanova de Sau, molí de Bojons, Viladrau, Sant Marçal, les Agudes, turó de l'Home i Santa Fe²⁶. Finalment, la circular informa que per als dies 16 al 18 de maig està en estudi l'assistència a un campament de muntanya a la jaça dels Prats (Pedraforca).

Cal destacar el caràcter cultural que es vol donar a la nova Secció. En la circular esmentada es consignen com a visites matinals les previstes al Museu Marítim, al Museu Històric de la Ciutat i al Museu d'Art Modern de Barcelona, així com una excursió matinal al Tibidabo, on es visitarà l'Institut Mentor Alsina, l'emissora de Ràdio Barcelona i les instal·lacions de la Companyia d'Aigües.

Les coses, però, anaven massa bé i això no podia ser. Les autoritats van reaccionar i des del Govern Civil van posar bastons a les rodes d'aquest procés tot just iniciat. A la sisena reunió de Junta de l'Ateneu²⁷, celebrada el 19 d'abril, el vicepresident Agustí Vivés llegeix un ofici rebut del Govern Civil que diu: «Gobierno Civil de la Provincia de Barcelona. Secretaría General. Negociado de Asociaciones. Núm. 319: en vista de los informes emitidos sobre los antecedentes político-sociales de los Srs. directivos de esa entidad, D. Jaime Mir Gómez, D. Pedro Calopa Amigó, D. José Piquet Gelabert, D. Pedro Navarra

Fotografia feta l'any 1948 en un campament a la vall de Sau i sota els cingles de Tavertet. En primer terme, Jaume Mir Gómez i, d'esquena, Antoni Pagès Pagès.

Viñas, D. Ramón Campreciós Marca y D. Antonio Malaret Amigó se servirá darles de baja, dando cuenta a este Gobierno Civil de los nombres y apellidos, edad, profesión y domicilio de los Srs. que los sustituyan. Dios guarde a V. Muchos años. Barcelona 10 de abril de 1948». Cal recordar que el president Mir havia estat regidor de l'Ajuntament republicà, i Antoni Malaret i Pere Calopa després de la guerra havien estat empresonats a la Model, etc. Aquests antecedents no eren, doncs, del grat de tothom.

A la Junta de l'Ateneu del 24 d'abril²⁸, el president en funcions, Agustí Vivés, amb l'assistència de les persones que proposa que substitueixin les anteriors, exposa que no vol convocar una assemblea general extraordinària de socis per renovar els càrrecs afectats i procedeix a proveir les vacants amb caràcter interí, com diuen els estatuts, fins a la propera reunió general de socis, que aprovaran o no aquests nomenaments. Es proposa com a president interí Bartomeu Puig Oliveras, soci de la SEAS de l'octubre del 1934, amb bones relacions amb el Frente de Juventudes, i que ara té un taller de construcció i reparació d'esquís al carrer de la Palla de Barcelona²⁹. Pere Montagut Jaumà, un dels membres actius en aquesta refundació de la SEAS, passa de comptador a vicepresident; Pere Bosch substitueix Pere Calopa i entra com a vocal Pere Orriols Comas, un dels membres fundadors de la SEAS l'any 1934. Dels cinc vocals consultius només queda Marcel Campreciós, perquè Josep Piquet, Pere Navarra, Ramon Campreciós i Antoni Malaret són substituïts per Joan Baptista Pi Rius, Josep Bullich Tella i Isidre Campreciós Pagès. Mentrestant, Agustí Vivés i Pastor Fosalva segueixen com a delegats de la FET y de las JONS.

Sembla que l'abril de 1948 la SEAS ja funcionava correctament. Així, el secretari de l'Ateneu –i en català– demana al president-enllaç de la Secció Excursionista «SEAS» (i continuem sense tenir el nom del president) les següents dades del primer trimestre de 1948: a) relació nominal d'altres i baixes; b) estat resumit de comptes; i c) resum de la memòria de les activitats.

El 26 i 27 de juny la SEAS realitza el primer campament social de primavera a la masia de can Santoi de la Rierada. Aquí també s'hi observa la mà de Jaume Mir, perquè Maria Llunell, la mare de la seva muller, Francesca Mallol, era de can Santoi de la Rierada. El programa de la sortida és el següent: sortida del local social a les cinc de la tarda i anada a peu per can Solanes, Torres de Baix i Santa Creu d'Olorda; a les set, muntatge del campament; a les vuit, foc de camp i cançons de muntanya, i a les dotze, silenci. L'endemà a les set del matí, excursió fotogràfica a Sant Bartomeu de la Quadra i entorns; a les deu, carrera de muntanya per a parelles mixtes i a les sis de la tarda desmuntar el campament i tornada.

*Fotografia dels anys
cinquanta feta
al turó de l'Home
(Montseny).
D'esquerra a dreta:
Antoni Malaret i
Jaume Mir (drets),
i Celi Montagut
i Blai Reig (asseguts).*

Entre el programa que dóna inicialment les dates del cap de setmana del 19 i 20 de juny i el programa que després es va indicar, hi ha hagut un canvi. La capçalera que primer deia «SEAS sección excursionista» ha passat a ser «Sección de Montañismo y Esquí del Ateneo de San Justo Desvern - Club Alpino Ateneo»; sens dubte l'afegitó «y de esquí» està molt relacionat amb el nou president de l'Ateneu, Bartomeu Puig, gran amant de l'esquí i fabricant d'esquís, que més endavant serà el mentor del gran esquiador santjustenc Joan Poll Puig. La paraula *excursionista* ha caigut. Per què? No agrada a les autoritats? És l'excursionisme monopoli d'algú? Pura casualitat?

L'1 de juliol de 1948³⁰ es publica la llista de socis del Club Alpino: són 61 membres i es reparteixen en 29 socis fundadors, 30 socis numeraris i dos aspirants. En un paper de liquidació de quotes dels mesos de maig-juliol i d'agost, el desembre de 1948 observem que els 52 homes són majoria enfront de les deu dones i, també, que paguen dues i 1,25 pessetes mensuals, respectivament³¹. És interessant veure l'allau de nous socis i sòcies del mes de març fins a arribar a aquesta auditoria de l'1 de juliol de 1948; en total s'apunten 31 socis numeraris i tres aspirants, la majoria entre setze i vint-i-tres anys, tots ells solters i només quatre noies com a sòcies numeràries, totes solteres, llevat d'una de casada.

Enmig d'aquesta reorganització de la SEAS, el Frente de Juventudes organitza el seu campament d'estiu a Santa Fe de Montseny, amb l'assistència de 18 nois de Sant Just. I durant la Festa Major inauguren un nou local, situat al primer pis de les antigues Escoles de l'Ateneu, al carrer de Montserrat. El nou local portà el nom de Juan Hortelano, un afiliat mort a setze anys. El local disposava de dues taules de ping-pong, que van originar molts campionats locals i comarcals d'aquest esport. Era l'únic espai de tot el poble que en tenia, i fins i tot l'actual escriptor Josep Maria Espinàs, nét de l'alcalde Espinàs, hi havia jugat algun campionat, com recorda en el seu llibre *El nen de la plaça Ballot*. El FJ editava una revista mensual anomenada *Avanzada*³².

En les mateixes dates i durant la Festa Major tingué lloc la inauguració del camp de futbol al barri de la Sagrera. Feia quatre anys que al poble no hi havia camp i els jugadors havien d'anar a entrenar-se i a jugar en camps de fora del municipi, com el de la caserna militar del Bruc. Es nomenà una junta i d'aquesta manera renasqué a Sant Just el Club de Futbol. En el tema del futbol van implicar-s'hi Manel Tubella Fajardo, Ignasi Casas Colet, Magí Campreciós Ripoll, Pere Calopa Amigó i Manel Puig Vericat. Els quatre primers havien estat socis de la SEAS abans de la guerra i dos d'ells fins i tot membres de Junta³³.

Al Club Alpino encara es fan servir les butlletes en català de 1934 en el cas de la petició femenina per a apuntar-se. La butlleta diu: «Sr. President: la que subscriu..., natural de..., de... anys d'edat, domiciliada al carrer..., d'estat... sol·licita ingressar en aquest Ateneu com a sòcia de la SEAS previs requisits i condicions establertes en el Reglament»; a sota consta Sant Just Desvern i la data amb la firma del sol·licitant i els proponents, i en un enquadrament a baix a la dreta de la butlleta: «Nom del marit...». A partir del setembre de 1948, la butlleta d'inscripció ja té capçalera del Club Alpino Ateneo. Sección de Montañismo y Esquí del Ateneo de San Justo Desvern, i tota la resta és en castellà, i desapareix l'estat civil, el nom del marit i si la sol·licitant era casada.

Fotografia de principis dels anys cinquanta al Montseny. D'esquerra a dreta: Pere Orriols, Jaume Oliveras, Just Amigó, Blai Reig i Jaume Mir (drets) i Ernest Cartró (assegut).

La circular de juliol-agost de 1948³⁴ de l'Ateneu, adreçada als socis, incorpora el nou nom de la Secció com a Club Alpino Ateneo, denominació que possiblement tingué el seu fonament per evitar l'ús del nom de la SEAS a causa de les connotacions que podia representar sobre un temps passat, tot i que internament el nom SEAS es va seguir utilitzant. En aquella circular s'hi detallen les excursions realitzades: campament de la Rierada i unes sortides de juliol; entre aquestes en destaquen dues de Bartomeu Puig i Joan Poll Puig a Sant Quirze, Milany i Vidrà, i a Núria i als estanys de Carançà, així com també una excursió de Jordi Cardona i amics al santuari de Montgrony i la Molina. També s'anuncien les futures sortides del mes d'agost, com la dels campaments ambulants de cinc dies que Ramon Pascual, el responsable, titula *mixta muntanya i mar*, en què s'acampa al Montnegre, al Montseny, a Sant Feliu de Guíxols i a Blanes; també una sortida familiar a Núria o la primera sortida d'autocar, el 29 d'agost, a la platja de Santa Cristina de Blanes, on acudeixen tres autocars amb 82 persones. El preu d'aquest darrer viatge, sense dinar, és de 60 pessetes,

no gens barat per l'època (el salari mitjà el 1948 en la indústria era d'unes vint-i-quatre pessetes diàries per al treballador qualificat i d'unes vint pessetes per al no qualificat). D'aquesta manera, la sortida sortia pel preu de tres dies de feina³⁵. En el tauler d'anuncis de la Secció també s'hi poden trobar diferents sortides a les platges de Castelldefels i de Garraf, i finalment, en aquest apartat del Club Alpino Ateneo, Jaume Mir presenta el primer cicle d'excursions curtes previst per a la tardor pels voltants de Sant Just, incloent-hi un campament.

Val la pena observar els quatre itineraris d'aquell cicle d'excursions curtes organitzades per Jaume Mir; n'hi ha dues de matinals, la primera a Collserola: can Carbonell, can Cuiàs, pantà de Vallvidrera, Tibidabo i Sant Genís dels Agudells (pressupost: 2,25 ptes.) i la segona als entorns de Sant Just: can Candel, font de la Beca, font del Ferro, can Fatjó, ca n'Oliveres, la Coscollera, turó de la Penya del Moro, la Salut i can Roldan (no hi ha pressupost). Les dues excursions de tot el dia són al puig Madrona des de can Solanes, Santa Creu d'Olorda, Sant Bartomeu de la Quadra, ermita de la Salut, Puig Madrona i Valldoreix (pressupost: 2,40 ptes.) i l'última a Valldaura des de la Creu del Padró, Sant Pere Màrtir, Tibidabo, Sant Medir i Valldaura per acabar a Sant Andreu del Palomar (pressupost: 3,20 ptes.). Jaume Mir acaba anunciant que la cinquena sortida de clausura del cicle serà una visita col·lectiva al monestir de Sant Cugat, conjuntament amb un campament social³⁶.

La notícia del primer concurs fotogràfic local de vacances, organitzada pel Club Alpino, la trobem també en la circular de juliol-agost de 1948, on s'inclouen les bases d'aquest concurs, escrites el juliol. Destaca el fet que hi poden participar els socis de la Secció, de l'Ateneu i els veïns del poble. El tema és lliure, excepte en el cas de dos premis extraordinaris a la millor fotografia de muntanya o de paisatge, l'una presentada per socis de la Secció, i l'altra per una concursant.

L'admissió de fotografies es tancà el 15 de setembre de 1948, l'obertura de l'exposició va tenir lloc el 23 de setembre a les nou del vespre al vestíbul de l'Ateneu i es clausurà el 3 d'octubre, amb una projecció de pel·lícules de muntanya i el repartiment dels premis³⁷. Per primera vegada sabem que el president de la SEAS és Pere Orriols Comas³⁸. No sabem els guanyadors d'aquest primer concurs, ni coneixem el nombre de concursants, però sí que sabem que el Jurat era format per quatre persones: dues de l'Agrupació fotogràfica de Catalunya, una del Club Muntanyenc Barcelonès i el secretari del Club Alpino Ateneo, Jaume Mir Gómez.

També el setembre del 1948, el Club Alpino Ateneo compra els primers llibres de muntanya a la llibreria Quera per un total de 164,70 pessetes. La majoria són novel·les de muntanya, com *Montañas de mi juventud*, *Montañas en llamas*, *Luz azul*, *El albergue de la montaña* o *El primero de la cuerda*, o també obres una mica més tècniques, com *Manual de alpinismo*, *Esquí de descenso* o *Croquis pirinencs*, i només un mapa: *Alrededores de Barcelona*³⁹.

La Junta de la Secció fa una rifa destinada a la compra de material de muntanya i d'acampada; el donatiu és d'una pesseta. L'obsequi són un parell d'esquís amb fixacions i bastons de freixe o una magnífica motxilla del tipus *Bergans*, i a la butlleta hi ha propaganda de Deportes Puig, fet que ens indica que la donació la fa Bartomeu Puig. El número del guanyador o guanyadora es donarà a conèixer el 15 de novembre de 1948, en combinació amb l'Organización Nacional de Ciegos de Barcelona⁴⁰.

Fotografia feta per Pere Montagut el setembre de 1951 durant una excursió des de Gresolet fins a Bagà. A la foto es veuen, d'esquerra a dreta: Jaume Mir Mallol, Pere Ripoll, Jaume Mir Gómez i Antoni Pagès.

La Junta de l'Ateneu del 10 de setembre, presidida per Bartomeu Puig, rep una comissió del Club de Futbol Sant Just que sol·licita tenir la seu social a l'Ateneu. L'entitat ha sorgit arran de la construcció d'un nou camp de futbol al barri de la Sagrera, que s'havia inaugurat durant la passada Festa Major. Per cert, Pere Calopa és un dels promotors, tant de l'equip com del nou camp. La Junta no els ho concedeix perquè el reglament de l'Ateneu no ho preveu. Acaba l'acte amb la lectura del president d'una carta firmada per diversos socis que suggereixen la celebració del trentè aniversari de l'entitat, i tot seguit encarrega una comissió per a organitzar aquests actes commemoratius⁴¹. És sorprenent que en la reunió general extraordinària de socis celebrada el 7 de novembre, amb l'assistència de setanta socis, no surti com a punt del dia aquesta efemèride del trentè aniversari, ni cap soci pregunti en l'apartat de precis i preguntes per aquest acte⁴².

En el programa oficial del XXX Aniversari de l'Ateneu que va del 12 al 25 de desembre de 1948, el Club Alpino Ateneo hi participa amb dos actes. El primer, previst per al dia 12, és la segona carrera de muntanya de Sant Just - Vallvidrera - Sant Just per equips amb premis individuals i que vol recordar la primera, celebrada l'any 1935⁴³, la qual es passà al 2 de gener de 1949 a causa del mal temps. Aquesta cursa tenia aproximadament nou quilòmetres i set-cents metres de recorregut i 235 metres de desnivell de Sant Just (Ateneu) - Vallvidrera (can Cuiàs - collet de l'Espinagosa - Sant Just. Els controls situats per l'organització foren: sortida i arribada al local social, el control núm. 1 a can Pons (inici del camí veïnal de Vallvidrera, avui passeig de la Muntanya); control núm. 2 a can Pedrosa (pont de la riera); control núm. 3 a can Merlès (bifurcació del camí a can Fatjó, avui hi ha un freixe de fulla petita); control núm. 4 a la caseta dels burots de la carretera de Santa Creu; control núm. 5 a la carretera de Santa Creu - collet de l'Espinagosa); control núm. 6 a la Muntanya Pelada (bifurcació del camí a Sant Pere Màrtir); control núm. 7 a la plaça de les Bruixes; i el control núm. 8 al turó de Ramoneda (començament de la Miranda - can Freixes).

Els equips eren de dos muntanyencs i havien de dur una motxilla amb quatre quilos. Els tres primers classificats, tots del Frente de Juventudes, foren J. Navarro (57'), R. Canals (57'4'') i L. Blasco (57'30''). El primer del Club Alpino Ateneo fou Antoni Malaret Amigó, en quart lloc (59'). Per equips novells guanyaren: J. Navarro i L. Blasco, mentre que el premi per a equips veterans fou per a Antoni Malaret Amigó i Jordi Cardona Gelabert, i els qui obtingueren la prima econòmica per passar primers per can Cuiàs, foren Ramon Canals (27'), Antoni Malaret (27') i Jordi Cardona (28')⁴⁴.

Fotografia feta per Pere Montagut el setembre de 1951 a Bagà (Berguedà). D'esquerra a dreta: Jaume Mir Mallol, Pere Ripoll, Antoni Pagès i Jaume Mir Gómez.

El segon acte, previst inicialment per al dia 21 de desembre, es va haver d'endarrerir al dimarts 21 de gener de 1949 a les deu de la nit. Es va fer el repartiment de premis de la segona carrera de muntanya i després va tenir lloc un recital de cançons de muntanya de les corals del Club Muntanyenc Barcelonès, delegació de Sant Cugat del Vallès, i del conjunt d'harmòniques de la Unió Excursionista de Catalunya de Barcelona.

A la reunió de Junta del 15 de desembre de 1948 hi assisteix la Comissió del XXX Aniversari i s'entaula una disputa entre el secretari, Jaume Rius, i Josep Piquet, amb crítiques per les pèrdues econòmiques d'aquest aniversari. L'alt cost d'haver portat l'Esbart Verdaguer es veié agreujat per la poca assistència de públic a causa del mal temps. Malgrat aquest problema, tota la Junta felicità la Comissió del XXX Aniversari⁴⁵.

A finals del 1948, l'Ateneu tenia 472 socis, xifra que suposa un augment anual de 86 associats. La majoria d'ells, un 25%, estaven relacionats amb la construcció i un 20%, amb el món industrial. Les baixes foren 19, la majoria voluntàries per absències i quatre per defunció⁴⁶.

1949: Jaume Mir Gómez torna a la vicepresidència de l'Ateneu durant el segon any de funcionament de la SEAS

El 27 de febrer de 1949 tenim constància de la realització de la tercera excursió matinal, aleshores anomenades «excursions curtes». L'itinerari era: can Candeler, can Cortès, can Biosca, font de la Beca, pou del Vernís, font del Ferro, can Baró, can Fatjó, can Merlès, can Carbonell, ca n'Oliveres, turó de la Coscollera, turó de la Penya del Moro, la Salut, can Gelabert i can Roldan. La sortida era una mica tard, a les deu del matí, de cal Milà (el *Forner Nou*). Els excursionistes que s'hi apunten són: Celi Montagut, Ernest Cartró, Jaume Mir, Jaume Mir Mallol (dotze anys), Martí Campreciós, Josep Pañella, Fidel Poll i Albert Navarra (d'uns tretze anys)⁴⁷.

Bartomeu Puig, actual president de l'Ateneu, a la Junta del 18 de maig de 1949⁴⁸ diu haver rebut un comunicat del Govern Civil per tornar a reposar en el seu càrrec socis destituïts el 19 d'abril de 1948 (Jaume Mir, Pere Calopa, Josep Piquet, Pere Navarra, Ramon Campreciós i Antoni Malaret). El president agraeix l'esforç fet per aquesta Junta Directiva i per l'Ajuntament que ha fet possible tornar a la normalitat. Set dies després té lloc una macroreunió de Junta en la qual, sense arribar a ser una assemblea general de socis per por de represàlies, són convocats els socis més significatius de l'entitat, a més dels onze components de la Junta comptant-hi els membres reposats en el càrrec. En total són convocats 35 socis per a organitzar les futures comissions de l'entitat: assessora de la presidència; revisora dels comptes; biblioteca; cultura, festes i dependències, i els delegats de les seccions: coral, escacs, teatre i excursionisme. Aleshores és president del Club Alpino Pere Orriols Comas⁴⁹.

En data 1 de juliol de 1949⁵⁰ es dona la primera relació de socis de la secció de muntanya, i en comparació amb el juliol de 1948, dels 62 socis de fa un any es passa a 54 (tretze baixes i cinc altes: dos socis fundadors, dos socis numeraris i un aspirant). Els rebuts continuen cobrant-se mensualment: dues pessetes els homes i 1,25 les dones. És interessant observar els comptes de liquidació de rebuts d'aquest any –tot en català– en què cada mes hi ha quatre entrades: els retards, el cobrament dels rebuts del mes, rebuts anul·lats i rebuts pendents. El cobrador –l'anomenen el *andador*– cobra un ral per cada rebut i una vegada més Jaume Mir Gómez firma el cobrament. Els ingressos per quotes en aquest any foren de 1.137,50 pessetes (6,8 euros actuals).

*Fotografia feta
l'any 1951 per Pere
Ripoll al Collell del
Pedraforca (Berguedà).
D'esquerra a dreta: Pere
Montagut, Antoni Pagès
i Jaume Mir.*

El delegat local del Frente de Juventudes, Pere Brull Angela, després de set anys de dirigir-lo va deixar el càrrec a Francesc Blasco Ferris, que organitzà un campament d'estiu a la platja de Blanes⁵¹.

El mestre Elisard Sala, de la Unió Excursionista de Catalunya, envia a la Secció de Muntanyisme i Esquí de l'Ateneu una carta en català a finals de setembre. Ofereix el llibre *Cançons de muntanya, de nit i de camí* i una audició a càrrec del tenor Emili Vendrell, la cantant i actriu Àngels Sirera o la coral de la UEC. L'autor de la lletra d'aquestes cançons, el poeta Josep Punsola –casat amb la santjustenca Arcàdia Mitjans– havia mort en un acte excursionista el maig de 1949 i per això creu que podria interessar a Sant Just i a la SEAS, ja que d'alguna manera es podia considerar santjustenc⁵².

L'embranchida inicial de la secció de muntanya es va anar esmoreint. A la circular per als socis de l'Ateneu de setembre-octubre⁵³ i en l'apartat d'excursions efectuades a l'estiu no n'hi consta cap, l'única que hi ha és del 18 de setembre, una excursió amb autocar a Poblet amb l'assistència de 32 persones. El preu fou de 75 pessetes per cap i consta que el cost del dinar del xofer va ser de 70 pessetes. L'activitat s'anima el quart trimestre de 1949, amb tres sortides. La primera té lloc el 15 de novembre a Molins de Rei, Santa Maria de Cervelló, pla Gardenya i Vallirana, realitzada per Jordi Cardona, Celi Montagut, Jaume Oliveras, J. Farràs i amics. La segona, el 27 de novembre, a Matadepera, canal dels Monjos, la Mola, cova del Drac, els Òbits, can Pobla, el Cavall Bernat, l'Esquirol i Terrassa, amb la participació de Jaume Mir, Celi Montagut, Jaume Mir Mallol i amics. I la tercera, amb Jaume Mir repetint com a organitzador, a Castellterçol, Castellcir, font de la Sauva Negra, la Rovira dels Cerdans i Centelles. En l'apartat de properes excursions n'hi consta una de cap d'any a la Mola, organitzada per Blai Reig, i altre cop Jaume Mir és el vocal d'una excursió a Sant Feliu de Codines, Sant Miquel del Fai, Sant Miquel Sesperxes, Valldeneu i l'Abella. Totes aquestes activitats figuren en la circular per a socis de l'Ateneu de novembre-desembre de 1949, en què s'acaba informant que s'està preparant la III Carrera de Muntanya amb un nou itinerari, que no arribà a realitzar-se⁵⁴.

Entre el 2 i el 9 d'octubre de 1949 tindrà lloc el segon concurs de fotografia, ampliant la participació «a todos los españoles y extranjeros residentes en territorio español». Els drets d'inscripció eren gratuïts per als socis del Club Alpino, de cinc pessetes per als socis de l'Ateneu i de deu pessetes per a la resta. Els premis augmenten; continuen els deu premis de tema lliure en els quals l'Ajuntament, com en la primera edició i fins a l'últim concurs (la sisena edició), pagava la copa al primer premi –premi d'honor– i augmenten els premis especials d'àmbit local com al millor classificat, a la millor fotografia de muntanyisme o del poble. Van participar-hi 31 concursants, dels quals 17 eren de Sant Just, i destaca l'assistència de tres concursants de Saragossa⁵⁵, un dels quals, Manuel Serrano Sancho, fins i tot en el quart i cinquè concurs fotogràfic creà una copa en el tema lliure. El guanyador va ser Joan Tous, de Manresa, amb l'obra «Camins». Dels premiats en l'àmbit local destaquen Joan Sans, Joaquina Sans, Joaquim Camps Cardona, Josep Orriols, Jordi Bosch, Joaquim Pañella i Joan Roca. El Jurat continuava sent format per quatre persones.

A finals d'any l'Ateneu té 539 socis, i en aquest mateix any, les baixes han estat 20, mentre que les altes han estat 63⁵⁶. En aquell moment Sant Just

*Fotografia de l'any
1951 a les Agudes
(Montseny).
D'esquerra a dreta:
Jaume Mir Gómez i
Jaume Mir Mallol.*

tenia 2.031 habitants⁵⁷; proporcionalment, doncs, un 26,5% de la població era sòcia de l'Ateneu.

És sorprenent la davallada de població que ha tingut lloc d'ençà del 1945, en què Sant Just tenia 2.738 habitants⁵⁸. Tenim, però, dades sobre el motiu de les baixes de socis de l'Ateneu des del 1948 fins al 1950, en què les produïdes per defunció arriben a ser de deu persones (en tres anys); per això, si calculem unes tres o quatre persones per any, seria des del 1945 un màxim de vint persones⁵⁹. Sí que hi ha constància de les migracions a altres pobles en la documentació de «Traslado de muebles», ja que les persones han de comunicar la mudança a l'Ajuntament. Així sabem que el 1949 fan la comunicació 14 famílies, calculant aproximadament de quatre a cinc persones per família –ja que moltes vegades hi

havia els avis—, dona una mitjana de seixanta persones aquest any⁶⁰. La majoria van anar a Barcelona (set famílies), dues a Cornellà i l'Hospitalet, una a Jerez de la Frontera i quatre a Reus, Sabadell, la Roca del Vallès i Manresa. Però tots aquests arguments no acaben d'explicar la davallada de 707 habitants en cinc anys (prop del 25%), en comparació amb el nombre d'habitants de 1945. La principal causa poden ser les baixes del poble sense permís oficial.

El 1950 són 21 veïns els que demanen el permís de l'Ajuntament per al «traslado de muebles». Si fem el mateix compte anterior, representa una mitjana de noranta persones. Tretze famílies (62%) se'n van a viure a Barcelona i les altres a Badalona, Manresa, Cervelló, Ripoll, Vallirana, Àguilas (Múrcia) i la Bisbal⁶¹.

També cal recordar que als inicis dels anys cinquanta, comencen a haver-hi les emigracions a l'Argentina.

Alguna relació hi deu haver amb l'augment de preus dels terrenys que s'observa a la població, en els quals ja es poden copsar els aires liberalitzadors: si a finals del 1946 es paga el pam quadrat a 0,24 pessetes, al febrer del 1949 es paga ja 1 pt./pam². L'increment ha estat d'un 200%!⁶².

1950: Es respiren aires d'obertura política

El reconeixement que l'Organització de les Nacions Unides (ONU) va fer del règim del general Franco, el 4 de novembre de 1950, inicia un procés de recuperació de la crisi que havia sofert l'Estat espanyol, per l'aïllament internacional en finalitzar la Segona Guerra Mundial⁶³. Les conseqüències de la Guerra Civil i l'aïllament posterior del règim encara pesaven en l'economia. Així, el 1950 la renda per càpita dels espanyols era inferior a la de 1929. Durant els anys d'aïllament, Espanya només rebia ajut —bàsicament carn— de l'Argentina de Perón. La seva muller, Evita, va ser rebuda per Franco a Barcelona, i la barriada de barraques que s'anomenà la Perona, li deu el nom perquè, després de visitar-la, Evita en continuà ajudant els veïns i veïnes des de l'Argentina. A Sant Just, a més de la fàbrica de ciment La Auxiliar de la Construcción, S.A., la Sanson, a principis dels anys cinquanta s'hi instal·là l'empresa metal·lúrgica Industrias Cusí S.A., a la Carretera Reial.

En la primera reunió de la Junta Directiva de l'Ateneu, a finals de gener, s'aprovà que la Secció Excursionista organitzés un festival artístic amb cinema amateur i cançons de muntanya. El recital, en memòria del finat Josep Punso-la, anà a càrrec d'una coral, seguint el suggeriment fet pel mestre Elisard Sala.

El president del Club Alpino (no hi ha firma) i Jaume Mir, vicepresident de l'Ateneu, escriuen dues cartes en castellà el 15 de gener. La primera a la UEC de Sants⁶⁴, en la qual es proposa que Àngels Sirera i la coral de la UEC, sota la direcció d'Elisard Sala, cantin «cançons de muntanya, de nit i de camí». La segona carta va dirigida a la UEC de Mataró⁶⁵, d'on era soci el malaguanyat Punsola, en la qual es demana, sense esmentar-lo, que Enric Fité projectés en aquest acte del 22 d'abril a Sant Just, les pel·lícules de muntanya *Tares eternes*, *L'esperit del vent* i *Porta closa*.

La resposta de la UEC de Sants no es fa esperar i el mestre Elisard Sala, en una carta en català de finals de gener, proposa que com que «és un homenatge a la memòria del qui fou el nostre entranyable amic», les despeses seran mínimes, només el que costi l'autobús d'una vintena de cantaires, la cantant i actriu Àngels Sirera i un acompanyant per cada noia, total una trentena de persones, i acaba recordant que la durada serà de quaranta minuts⁶⁶.

Són interessants els maldecaps que van tenir els delegats de la UEC de Mataró per a poder presentar les pel·lícules de muntanya en aquest acte. En una carta del 27 de març del president de la UEC de Mataró, Vicenç Arís, a Jaume Mir⁶⁷, li explica que Enric Fité posa la condició que l'acte ha de començar almenys a partir de dos quarts d'onze de la nit, perquè tanca la botiga de la seva propietat a les nou del vespre. Proposa llogar un taxi de Mataró a Sant Just perquè ha de dur el projector, i Vicenç Arís acaba dient: «de totes

Exposició de les fotografies presentades al concurs de l'any 1952 en la seva cinquena edició.

maneres, últimament en alguna sessió feta no li va del tot bé...». Com que el 15 d'abril continua avariats el projector d'Enric Fité, decideixen llogar-ne un a la casa Alexandre de Barcelona. A la Junta del mes d'abril, el president de l'Ateneu (encara no ho era oficialment), Jaume Mir, informa de l'emotivitat i èxit de la trobada en record de Josep Punsola⁶⁸.

Aquest any només hi ha tres altes al Club Alpino Ateneo: Antoni Daniel, de quaranta-cinc anys; Josep Tous, de vint-i-sis; i Joaquim Pañella, de vint-i-set. Les quotes continuen sent les mateixes, i els ingressos per les quotes sumen durant aquest any 1.095,75 pessetes. El nombre total de socis era de 48, dels quals 40 eren homes i vuit, dones.

Sense que consti el lloc concret, sabem d'una excursió realitzada el diumenge i el dilluns de Pasqua (16-17 d'abril), on prengueren part setze assistents: P. Orriols, M. Tubella, J. Mir, A. Malaret, E. Cartró, J. Cardona, J. Oliveras, J. Tort, J. Poll Puig, M. Campreciós, J. Solsona, J. Bosch, F. Poll, Blay, C. Montagut i J. Piquet⁶⁹.

Caldrà esperar al 15 d'octubre per a trobar una nova sortida, en aquest cas conjunta de la Secció Excursionista amb el Cor Lo Plom de Flors de l'Ateneu, al Vendrell: es tracta d'un concurs de masses corals. En aquesta entesa es veu la mà del vicepresident de l'Ateneu, Jaume Mir. El president del cor, Francesc Riera, exposa a la Junta de l'Ateneu que el preu de l'autocar és de 30 pessetes per cantaire, però que molts no tenen aquests diners per a fer el viatge i que potser ho hauran de fer en tren. La Junta central demana a la Secció Excursionista poder fer un acte conjunt per a abaixar preus. Finalment aconseguixen fer dos autocars, un Hispano de 51 places i un Pegaso nou de 48 places. A la sortida hi van 60 coristes a 30 pessetes i 38 agregats o protectors a 40 pessetes (la majoria de la Secció Excursionista). Preus molt més barats que els d'un any abans, que havien estat de 60 pessetes per a anar a Blanes. És interessant observar els preus de l'època: el lloguer de dos autocars són 3.000 pessetes i el dinar dels dos xofers, 100 pessetes. També hi consten els honoraris de 50 pessetes del mestre Pere Mañé; amb tot aquest enrenou, els guanys per a la Secció Excursionista, com a promotor logístic, només van ser de 50 pessetes⁷⁰.

Sí que tenim coneixement, gràcies a unes fotografies, de sortides de socis de la Secció, fetes, segons sembla, entre amics o individualment⁷¹. La primera és una ascensió al Pedraforca, des de Saldes, el 1950 (hi arriben amb el camió del carbó) i una acampada al santuari de Gisclareny. Allà troben un altre santjustenc que va sol, Josep Poll, que també té ganes de fer l'ascensió. De bon matí pugen al Collell i segueixen la carena fins a la canal del Verdet, no arriben al

Fotografia de l'any 1954 a la Molina (la Cerdanya). D'esquerra a dreta: Jaume Aguiló, Robert Santacana, Jordi Campreciós, Albert Navarra, Pere Ripoll i Pere Anton Pruna. L'assegut és desconegut.

Pedraforca, per dificultats en la grimpada, i tornen al santuari de Gisclareny, excepte Josep Poll, que baixa al nou refugi Estasen (inaugurat el 1949) i a Saldes. L'endemà van a Bagà pels colls de la Balma i de la Bena, i per les fonts del Bastareny. Aquesta excursió la realitzen cinc socis: Pere Montagut, Antoni Pagès, Jaume Mir Gómez, el seu fill, Jaume Mir Mallol, i Pere Ripoll⁷².

La segona és una sortida familiar a les Agudes de Jaume Mir Gómez i el seu fill Jaume Mir Mallol.

En una tercera excursió van a les Guillerries, i visiten Vilanova i Sant Romà de Sau; hi participen Antoni Pagès, Pere Montagut, Jaume Mir Gómez i el seu fill Jaume Mir Mallol, però no sabem el nom del qui va fer la foto.

El 21 de maig de 1950 participen amb dues tendes i com a Club Alpino Ateneo en el Campament de Primavera del Club Muntanyenc Barcelonès, que es fa a Santa Eulàlia de Ronsana. A la foto hi veiem Blai Reig, Ernest Cartró, Jaume Mir Mallol, Jaume Mir i una altra persona que no identifiquem.

Per últim fan una quarta excursió al Montseny Jaume Mir Gómez, Pere Orriols, Blai Reig, Jaume Oliveras, Just Amigó i Ernest Cartró.

El tercer concurs fotogràfic va tenir lloc entre el 12 i el 22 d'octubre de 1950. Hi hagué 42 concursants, dels quals 17 eren de Sant Just i la resta de Catalunya, sobretot de Barcelona, amb 16 participants, i els dos de Saragossa. Els premis de tema lliure augmentaren a dotze i el guanyador fou Manuel Serrano, de Saragossa, amb l'obra «Reflejos», mentre que es mantenien els deu premis especials dels concursants locals, amb el millor de la general, la millor col·lecció local, de muntanya i del poble, modalitat en la qual destaca la millor obra sobre «la vall de la Font del Ferro» de Joaquim Ferret⁷³. El Jurat seguia sent el mateix de l'edició anterior. Així, doncs, veiem que el descens de l'activitat excursionista es veu compensada per l'èxit del concurs fotogràfic anual.

El nombre de socis de l'Ateneu a finals del 1950 era de 588, amb 25 baixes (la majoria per absència o voluntàries) i 48 altes. D'aquestes últimes destaquen, per professions, un 23% del món de la construcció i un 21% de professions liberals (advocats, estudiants, sabaters, químics). Les dones sota l'expressió «sus labores» eren el 12,5%⁷⁴.

1951: Jaume Mir torna com a president de l'Ateneu

El 29 d'abril de 1951 se celebra la reunió anual ordinària de socis de l'Ateneu sota la presidència de Bartomeu Puig Oliveras. Dels 588 socis només n'hi són presents 75 (el 13%) i els onze membres de la junta; l'assistència, doncs, no és gaire important, malgrat elegir la nova direcció. El president exposa que la composició de l'actual Junta no té res a veure amb l'última assemblea de socis i explica els motius del cessament, el 1948, d'alguns membres pel Govern Civil. Informa que la Junta provisional va haver de fer diferents reajustaments i que, per circumstàncies «concurrentes», va desestimar fer una reunió general de socis. La nova Junta Directiva seguirà sent la mateixa reestructurada de 1949 sota la presidència de Jaume Mir Gómez i amb els companys de confiança Antoni Pagès Pagès, com a vicepresident, i Pere Calopa, com a tresorer⁷⁵.

Jaume Mir era, sens dubte, l'ànima del Club Alpino Ateneo, i l'assumpció de la presidència de l'Ateneu en una fase de disminució de les activitats excursionistes serà el cop de gràcia per a la Secció Excursionista.

Si bé hi ha una desaparició gairebé total de les activitats excursionistes es manté la convocatòria de la quarta edició del concurs fotogràfic, en què ja no surt l'afegit «de vacances». L'exposició tindrà lloc del 28 d'octubre a l'11 de novembre. El nombre de participants augmentà a 60, dels quals 23 són de Sant Just, i deu d'aquests, socis de la SEAS. Barcelona es manté amb 27 concur-

Fotografia feta el 1954, al terrat de la casa d'Albert Navarra, al carrer de Monistrol, amb la copa del Càmping Club Barcelona per haver estat l'entitat amb més assistència. D'esquerra a dreta, drets: Pere Anton Pruna, Jordi Campreciós i Jaume Aguiló; ajupits: Albert Navarra, Robert Santacana i Pere Ripoll

sants i de la resta de Catalunya destaquen Badalona, Sabadell, Mataró i Reus oscil·lant entre tres i dos concursants. S'amplien les participacions de l'Estat; a més de Saragossa, hi ha participants de Madrid i Sant Sebastià. El nombre de premis es manté i en sorgeixen tres de nous: al millor retrat infantil, a les millors fotografies referents a flors i jardins, i a la millor foto en llum artificial. Els autors locals «clàssics» Joan i Joaquina Sans «arrasen», i entre els nous premiats destaquen Pere Montagut, Antoni Daniel i Francesc Busquets. El guanyador absolut va ser Joaquim Carbonell Vidal, de Sabadell, amb l'obra «Capella de Rocafort».

A finals de 1951 es manté el mateix nombre de socis, que continuen pagant dues pessetes els homes i 1,25 les dones; veiem que no hi ha cap alta. Les entrades fins a l'agost inclusivament són de 906,25 pessetes (no tenim informació fins a finals d'any)⁷⁶. Ni en les actes ni en els butlletins no hi consta cap convocatòria de sortides oficials.

1952 i 1953: La dificultat de tirar endavant el Club Alpino Ateneo

No va ser fins el 1952 que la renda per càpita arribà als nivells d'abans de la guerra, gràcies, sobretot, a l'increment de la producció industrial i a la millora del consum interior. L'any 1952 trobem dues característiques relacionades amb l'«obertura» del règim. La primera és que els ajuntaments ja no són nomenats pel governador civil sinó mitjançant l'elecció dels terços: el familiar, el sindical i el corporatiu. La segona és la celebració del XXV Congrés Eucarístic Internacional a Barcelona, durant el papat de Pius XII, el qual va anar unit a l'aixecament de les restriccions elèctriques⁷⁷ que es mantenien des del final de la guerra. Hi ha qui ha vist en aquesta data la fi del període de postguerra.

Pel que fa al Club Alpino, en aquell any, segons la liquidació de les quotes bimensuals, hi ha 44 socis i nou sòcies, amb les altes de: Jaume Cartró Vivés (dinou anys), Pere Montagut Jaumà, Martí Busquets Vivés (dinou anys) i Jaume Oliveras Vidal. Els ingressos fins al juny per quotes dels socis (no tenim més informació dels altres mesos que falten) fou de 646 pessetes.

El cinquè concurs fotogràfic s'endarrereix del 23 de novembre al 8 de desembre de 1952. La Junta de l'Ateneu del 26 d'agost havia encarregat al president Jaume Mir i als membres de la Junta Antoni Pagès i Pere Montagut, conjuntament amb Joaquim Camps Cardona, d'iniciar-ne els preparatius com més aviat millor⁷⁸. El Jurat és format ara per sis persones: tres de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, dos del Club Muntanyenc Barcelonès i el secretari del Club Alpino Ateneo: Antoni Pagès, home de confiança i amic de Jaume Mir. El fullet anunciador d'aquest concurs, amb l'índex d'expositors, explica que hi van participar 117 fotògrafs, amb 307 obres, i que d'aquestes, només 201 foren admeses per a l'exposició. Les obres admeses pertanyien a 95 autors; 25 de Sant Just, 42 de Barcelona, tres d'Igualada, cinc de Sabadell... Sorprenen els set concursants de Madrid, els dos de Saragossa i tres del Ferrol, la Corunya i Oviedo. El guanyador va ser Pere Masdeu Rovira, de Barcelona. Continuen els mateixos premis generals de tema lliure, especial i locals. Als fotògrafs locals amb premi s'hi uneixen, a més dels de sempre, Alfred Nuell i Joan Milà. La participació en la convocatòria ha desbordat totes les previsions. Mostra d'això és que en l'apartat de la Sección Excursionista Club Alpino Ateneo, de la circular per als socis de l'Ateneu Santjustenc, sols es parla de l'èxit d'aquest V Concurs Fotogràfic. No hi trobem cap notícia d'excursions fetes, ni cap programa futur de sortides⁷⁹.

Fotografia feta a principis dels anys cinquanta per Just Amigó al Montseny. D'esquerra a dreta: Jaume Oliveras, Ernest Cartró, Jaume Mir, Pere Orriols i Blai Reig.

En l'estat de comptes de final de l'exercici de 1952, la Secció Excursionista acaba l'any amb un superàvit de 2.464,30 pessetes, molt per sota del Cor lo Plom de Flors, que ho feia amb 22.679,85 pessetes, els Escacs, amb 6.281,55 pessetes, les Sardanes, amb 8.307,15 pessetes, i al darrere només tenim l'Orfeó Enric Morera, amb 1.529 pessetes, i la secció de Teatre, amb 2.100,50 pessetes⁸⁰.

L'Ateneu va notant l'augment constant de població i, gràcies a les rebaixes en el cinema, durant els anys 1951 i 1952, hi ha un augment de 106 socis i només 17 baixes.

1953: Creixement urbà i econòmic a Sant Just

A la meitat de l'any anterior havien començat a ocupar-se els tres blocs d'habitatges de renda limitada iniciats feia dos anys, un total de 180 pisos, amb façanes que donen als carrers de la Creu, de la Muntanya i del Nord. Durant aquest any 1953 s'ampliaren amb cent pisos més repartits en dos blocs, que tenen façanes als carrers del Nord i Major. Alguns dels nouvinguts eren de Barcelona, si bé la majoria eren emigrants andalusos i extremerys. La seva arribada i la de nous veïns i veïnes a altres indrets faran que Sant Just passi a tenir 4.593 habitants el 1953, duplicant la població de 1950⁸¹. Una bona part dels nois, i amb menys quantitat les noies, d'aquests nouvinguts menors de vint-i-un anys, seran atrets per la secció local del Frente de Juventudes i en menys nombre per la Parròquia, a través de les escoles Núria. Tots dos àmbits van fer una tasca molt important d'integració i acollida. L'agost de 1953 es firma el nou concordat entre la Santa Seu i Espanya, en què es referma l'oficialitat del catolicisme i s'estableix com a obligació l'ensenyament religiós a les escoles⁸².

Aleshores hi ha una primera crisi a la Junta de l'Ateneu; Jaume Mir vol dimitir per les absències continuades a les reunions d'alguns membres de la Junta. En l'assemblea de socis del 28 de juny de 1953 és ratificat en el càrrec i es nomenen diferents comissions adjuntes a la presidència com la d'assessorament, revisora de comptes, biblioteca, cultura, festes, obres i préstecs i dignes (sic). Les activitats del Club Alpino han quedat reduïdes des de fa anys al concurs fotogràfic. Amb aquest panorama no és estrany que el sisè concurs de 1953 s'endarrerixi al 24 de gener de 1954. No hem trobat ni el nombre d'expositors ni tampoc els guanyadors. El programa anunciador manté els mateixos preus d'inscripció que els anys anteriors (gratis per als socis de la SEAS, cinc pessetes per als socis de l'Ateneu i deu per als altres). En l'apartat dels premis continuen els nou premis en la classificació general, set premis en l'apartat local i també els set premis especials, amb la millor fotografia de muntanya i de Sant Just. Aquest any hi ha un nou trofeu «material deportivo J. Poll Puig» a la millor fotografia sobre el tema de neu. Com a novetat, en el programa hi ha la relació de totes les cases comercials i de particulars que col·laboren econòmicament amb el concurs amb un total de vint. El llibre d'actes de la Junta de l'Ateneu tampoc no fa cap referència sobre com ha anat el concurs. Sí que hem trobat l'edició dels 500 programes pel tipògraf de Sant Feliu de Llobregat Albert Ambrós, amb un cost de 81,45 pessetes, i la factura de la compra d'onze copes «de deporte» i el gravat a la casa Paniello de Barcelona, amb un total de 1.661 pessetes⁸³. Aquest concurs serà l'últim: la crisi de la Secció és evident. Poc s'animava el jove d'aquella època a fer muntanya, malgrat la primera ascensió a l'Everest, de 8.848 metres, d'Edmund Hillary i el xerpa Tensing Norgay, realitzada el 20 de maig de 1953. Aquell any només hi hagué dues altes a la Secció: Pere Ripoll Garcia i Pere Josep Avia.

1954 i 1955: Revifalla de la SEAS amb la incorporació de jovent

Entre 1954 i 1955, l'equip del Club Alpino –format per Pere Anton Pruna, Jordi Campreciós, Jaume Aguiló, Albert Navarra, Robert Santacana i Pere Ripoll– va participar en el Rally a la Neu, que organitzava el Camping Club Barcelona a la Molina, i va guanyar la copa de més assistència⁸⁴. Però la inoperància de la Junta de la Secció Excursionista, entre altres motius, fa que sorgeixi l'escoltisme a Sant Just Desvern.

*Fotografia de 1957 feta
a Sant Llorenç del Munt
(Vallès Occidental).
De dalt a baix i d'esquerra
a dreta: Albert Navarra,
Jordi Campreciós,
Pere Ripoll, Jordi Rovira,
Pere Anton Pruna i
Jaume Mir Mallol.*

L'octubre de 1954 fou nomenat rector de la parròquia mossèn Pere Montserrat, i vicari, Joan Gamisans; poc després es va plantejar la possibilitat d'organitzar l'escoltisme a Sant Just. Es van posar en contacte amb Jordi Cardona Gelabert, aleshores ben relacionat amb antics escoltes de Palestra i amb prohoms de l'escoltisme català com mossèn Batlle, Josep Panyella, Josep Benet i Caparà... Aquesta primera temptativa no va reeixir perquè l'escoltisme catòlic no va ser legal fins als anys 1956-1957. Però sí que es va posar la primera llavor per al futur Grupament Escolta Mossèn Antonino Ténès.

Les actes de Junta de l'Ateneu de 1954 no parlen en cap moment de la Secció Excursionista.

L'1 d'abril de 1955 la Secció Excursionista Club Alpino Ateneo té 57 socis, però gairebé no té activitat. Darrerament s'hi han apuntat sis socis nous, la majoria joves de disset a dinou anys: Albert Navarra, Jordi Campreciós, Jaume Mir Mallol, Robert Santacana, José Delgado i Jaume Oliveras Alemany.

En aquest nou grup s'hi afegeixen els més joves (Jaume Mir Mallol, Pere Ripoll i Pere Anton Pruna) que acompanyen els més veterans (Jaume Mir, Antoni Pagès, Pere Montagut...) en les seves sortides. No hi ha informació de sortides oficials, però sí que se'n fan, tal com demostren les fotografies i les entrevistes realitzades a Pere Ripoll i a Pere Anton Pruna. Segons Pere Ripoll, la Secció Excursionista del Club Alpino de l'Ateneu ja no existia⁸⁵. Les sortides eren lliures i les reunions, segons Pere Anton Pruna, es feien a l'Ateneu (no tenien local propi) o a casa de Ramon Pascual (carrer de la Verge dels Dolors)⁸⁶.

Hi ha un intent de reorganització de la Secció, tal com explica el llibre d'actes de l'Ateneu, en la reunió del 4 d'abril de 1955, en què es diu: «También se informa a la Junta Directiva de haber reorganizado la sección SEAS y de haber quedado de momento disuelta la sección de ajedrez». Firma el president, Jaume Mir Gómez, i el secretari, Josep Maria Delgado⁸⁷.

En l'assemblea de socis de l'Ateneu del 10 de juliol de 1955 finalitza la presidència de Jaume Mir Gómez, que quedarà durant un any com a vocal d'obres i préstecs, fent una mica de pont amb el nou president elegit, Joan Martí Aparici, organitzador de les Festes de la Vellesa convocades per la Caixa de Pensions. El vicepresident serà Blas Navarra i destaca en el càrrec de secretari Antoni Malaret Amigó.

1956: Darreres activitats

Els dies 6, 7 i 8 de gener de 1956, el Camping Club de Barcelona organitza el IV Rally de Càmping a la Neu⁸⁸ a Núria. Jaume Mir Mallol ens explica que es tractava d'acampar a ple hivern en un lloc a prop del santuari i va ser un dels pocs que ho va fer, a -10°C⁸⁹. En aquesta estada es trencà la tibia i el peroné de la cama dreta, amb ferida oberta, baixant en trineu amb Robert Santacana.

En carta del 23 de gener, el Camping Club de Barcelona avisa que la «Sección Excursionista del Ateneo de Sant Justo» ha guanyat el trofeu a l'entitat amb més nombre d'assistents al Rally a la Neu i explica: «nos es grato comunicarles que entre las diferentes entidades que han participado en el presente año (1956), al IV Rallye en la Nieve celebrado en Núria, ha correspondido *nuevamente* a este Ateneo de Sant Justo la copa Trofeo, correspondiente al presente año, por

la asistencia de seis socios de esta sección de Montaña, siguiendo con el mismo número de la UEC, pero como algunos de sus componentes no pernoctaron en el Campamento algún día de los que duró el expresado Rally, no se hicieron merecedores de dicho trofeo». I continua: «...les felicitamos por esta nueva victoria de asistencia, también les comunicamos el sentimiento de toda la Junta Directiva por el accidente ocurrido a uno de los socios (Jaume Mir Mallol) de esa entidad y...»⁹⁰. Li respon el Club Alpino Ateneo (sense firma) que amb la present carta, que porten els guardonats, estan autoritzats a recollir la copa Trofeo del IV Rally a la Neu i que Jaume Mir Mallol es recupera satisfactòriament. Només sabem que un dels sis era Robert Santacana.

Entre les darreres excursions realitzades encara com a Secció Excursionista durant el 1956 hi ha la de Sant Llorenç del Munt, amb Albert Navarra, Jordi Campreciós, Pere Anton Pruna, Jordi Rovira, Jaume Mir Mallol i Pere Ripoll. A l'estiu del mateix any Pere Ripoll organitza un campament a Meranges i a l'estany de Malniu, gràcies al fet de tenir família a Puigcerdà, i hi assisteixen

Fotografia de 1957 amb l'equip d'hoquei d'Esplugues. D'esquerra a dreta, drets: Jordi Campreciós, Joan Font, Albert Navarra, Pere Anton Pruna, Josep Corbi Andreu (delegat), Ramon Corbi Andreu, Pere Ripoll, Pere Cadena i Pedro Martínez (Pedrín).

Francisco Ruiz, Pere Ripoll, Albert Navarra, Jaume Mir Malloll i Joan Canillas Fígols, els quals pugen al Puigpedrós (2.911 m) i a les agulles del Castell dels Lladres, sobre l'estany de Malniu⁹¹. Aquí s'acaba l'activitat oficial del Club Alpino Ateneo de San Justo Desvern.

1957 i 1958: Punt final

Sens dubte, el principal motiu pel qual aquest jovent no va seguir a la Secció Excursionista va ser pel fet que el 1957 molts d'ells jugaven a hoquei sobre patins amb l'equip d'Esplugues a la pista de l'Avenç. Un equip format per Jordi Campreciós, Albert Navarra, Pere Anton Pruna i, com a porter, Pere Ripoll, a més de Cadena, Font i Pedrín, que eren d'Esplugues. Un parell d'anys més tard aquests mateixos fundaren l'equip d'hoquei patins del Sant Just.

El 20 de novembre de 1957, sota la presidència de Joan Martí Aparici, a la Junta de l'Ateneu es parla de les gestions que s'estan fent per a la constitució de les seccions de motorisme i associació d'antics alumnes de l'escola de l'Ateneu i la reorganització de les seccions d'escacs, excursionisme i teatre⁹². Però aquesta reorganització de la Secció d'excursionisme no va reeixir. Era el punt final de la segona etapa de la SEAS.

L'exsoci Pere Ripoll, l'octubre de 1957, intentarà amb uns amics de la UEC de Gràcia fer la Pica d'Estats, si bé es quedaran als estanys d'Estats. Els estius de 1957 i 1958, Pere Ripoll farà, acompanyat per Joan Manuel Corrales i Albert Navarra, un recorregut en cotxe pel Pirineu (vall d'Ordesa, Benasc, Vall d'Aran i Aigüestortes) sense fer muntanya.

Amb mossèn Josep Montserrat Torrents, nebot de Pere Montserrat, es va revifar la voluntat de fer escoltisme a Sant Just, i esclatà amb força l'activitat amb gent jove a finals del 1958. Entre els més grans del nou grup escolta hi trobem David Guasch Dalmau, Joan Maria Puiggròs Modolell i l'exsoci de la SEAS i fill d'un dels fundadors Pere Anton Pruna, que havia sortit a la meitat dels anys cinquanta amb el nou grup de jovent. Entre els més joves hi ha Josep Quintana Cortès, Joaquim Carbonell Calders, Lluís Ramban Jordà, Josep Bullich, Ricardo de Campos, Enric Vendrell, Pere Font Grasa..., i com a noies caps, Maria Dolors Martí i Montserrat Modolell Ribalta. La vida de l'agrupament s'estroncà el 1961 i trobem un estol de llobatons que, uns anys després, seran la base de la nova SEAS: Jordi Farràs, Marcel·lí Camats, Gaspar Orriols, Joan i Antoni Malaret, Jordi Gironès, Francesc Blasco, Carles Gros, Daniel Cardona...⁹³.

L'únic que seguirà fent muntanya i escalada serà Jaume Mir Mallol, que, ara com a soci de la UEC de Cornellà i junt amb Carles Selike i Manel Allué, fa quatre ascensions al Cavall Bernat entre els anys 1960 i 1964, dues per la via normal i les altres dues per la via Puigmal⁹⁴. Fa també algunes primeres a Montserrat: cara sud de la Panxa del Bisbe i el Trencabarrals per la via Rappel. Jaume Mir Mallol ha fet nombroses vies del Pedraforca (excepte la Rimbau), ascensions a nombrosos pics del Pirineu, on té una primera nacional al dit de la Pombie, al Midi d'Ossau, i també coneix els Picos de Europa. Entre els anys 1961 i 1966, fou professor i membre del Grupo Nacional de Alta Montaña y Rescate i fundador del SAME (Secció d'Alta Muntanya i Escalada) de la UEC.

DANIEL CARDONA PERA

Jaume Mir Gómez (Barcelona 1910 - Sant Just Desvern 2000)

Jaume Mir Gómez va néixer el 30 de juny de 1910 al carrer de Babilònia (avui de la Ciutat de Balaguer) de l'antic poble de Sant Gervasi de Cassoles. Els seus pares eren Francesc Mir Roig, de Barcelona, i Mercedes Gómez Delestan, de Sevilla. El seu pare treballava de lampista i electricista. Va anar a escola a les Teresianes i a La Salle Bonanova. Inicia estudis d'enginyeria a l'escola d'Enginyers de Terrassa, però no els acaba. Comença a treballar a l'empresa Siemens de Cornellà, que el 1929 s'havia format de la unió de la Indústria Elèctrica de la família Muntadas i la Siemens alemanya.

El 1928 Mercedes Gómez compra un terreny a Sant Just Desvern, en la nova urbanització del carrer de Dolors Modolell, el que avui n'és el número 10. Ara el pare ha deixat l'ofici de lampista i electricista i inicia una granja de gallines, «Aviram Fort», dintre d'una xarxa anomenada Unió Catalana d'Avicultors. Fa el servei militar a la caserna de Lepant de Barcelona.

Es casa el 21 de juny de 1934 amb Francesca Mallol Llunell, nascuda el 31 de maig de 1910 a can Parellada de Santa Creu d'Olorda, i es casen precisament en aquesta parròquia. El juliol de 1934 neix la seva filla Maria, que és, junt amb Pere Anton Pruna, un dels socis més joves de la SEAS, segons consta en el butlletí núm. 9 (febrer-març 1936). La Maria mor el sis de març de 1936.

En la Guerra Civil l'envien a la vall Ferrera. Poc temps després és reclamat pel delegat republicà d'armament de la Siemens a Cornellà, on es fabricaven espoletes d'obusos i altres. El 12 d'agost de 1937 neix el seu fill Jaume Mir Mallol. Cau presoner en la retirada republicana i el porten a la plaça de braus de Tarragona; allà demanen enginyers voluntaris per al parc de cotxes de Bilbao, i s'hi apunta. Tot seguit passa a la caserna d'automobilisme de Burgos com a tècnic de rellotgeria industrial, reparant els comptaquilòmetres dels cotxes oficials. Torna a Sant Just acabada ja la guerra, a finals de 1940.

Després de la guerra torna a treballar a la Siemens com a tècnic d'enginyeria. Aproximadament el 1944, juntament amb Samaniego, Celma i altres, funda la UEC de Cornellà.

És elegit president de l'Ateneu el 10 d'octubre de 1947, en les primeres votacions democràtiques dels socis. El 10 d'abril de 1948 és destituït, conjuntament amb altres directius –Pere Calopa, Josep Piquet, Pere Navarra, Ramon Campreciós i Antoni Malaret– pel Govern Civil de Barcelona, pels seus antecedents polítics, però el 18 de maig de 1949 es tornen a reposar els càrrecs destituïts. El 29 d'abril de 1951, en la reunió anual ordinària de socis de l'Ateneu, és elegit president de l'entitat. En l'assemblea de socis del 28 de juny de 1953 és ratificat en el càrrec, davant un intent de dimissió per l'absència en les reunions d'alguns membres de Junta, malgrat que durant els mesos de juliol, agost i setembre d'aquest any no assisteix a les reunions de Junta, ja que fa un curset a Siemens, a Alemanya. Deixa la presidència en l'assemblea de socis de l'Ateneu del 10 de juliol de 1955, tot i que encara es quedarà un any assessorant el nou president, Joan Martí Aparici. Han estat nou anys de servei a l'entitat en uns moments difícils. Quan entra com a president hi consten 378 socis i quan ho deixa, el 1955, els socis són 880.

El 6 de març de 1958 moria la seva esposa Francesca Mallol Lluell. Es torna a casar l'octubre de 1959 amb Beatriz Sastre Sastre i tenen dos fills, Beatriz i Jordi. Jaume Mir ens deixava el gener del 2000 a Sant Just Desvern.

Notes

1. Antoni MALARET AMIGÓ: *Una història de l'Ateneu. 75 anys de vida social (1918-1953)*, dins *Miscel·lània d'Estudis Santjustencs V*, 1993, pàg. 27.
2. El butlletí SEAS núm. 9, febrer-març 1936, consigna una alta i dues baixes. El gener de 1936: 143 socis.
3. B. PADRÓ: «Pere Pruna i Gascón, últim regidor republicà de Sant Just, compleix cent anys a Xile». *Vall de Verç*, núm. 309 (juny-setembre de 2007), pàgs. 4-9.
4. Butlletí SEAS núm. 2, desembre 1934 - gener 1935. Junta Directiva de la SEAS. President: Pere Orriols; vicepresident: Jaume Vivés; secretari: Pere Calopa; vicesecretari: Josep Amat; caixer: Joan Gallart; comptador: Ignasi Casas; vocal 1r: Pere Pruna; vocal 2n: Jaume Mir; vocal 3r: Xavier Modolell; i vocal 4t: Manuel Tubella.
5. Antoni MALARET AMIGÓ: *Sant Just Desvern. Aproximació a quaranta anys de vida local (1939-1979)*, dins *Miscel·lània d'Estudis Santjustencs VII*, 1997, pàg. 19.
6. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 2 (1/12/1927 al 4/5/1940), pàgs. 166-167.
7. Pere BRULL ANGELA: *Barrejo la meva història amb Sant Just*. Anagnàfic, Sant Just Desvern 2001, pàgs. 228-229.
8. Butlletí de la SEAS núm. 2, desembre 1934 - gener 1935, pàg. 8.
9. Ateneo San Justo Desvern. Libro de socios. 29 de juliol 1949. Posada al dia dels socis de l'Ateneu. Compten l'antiguitat.
10. Antoni MALARET AMIGÓ: *Sant Just Desvern. Aproximació a quaranta anys de vida local (1939-1979)*, pàg. 35.
11. Pere BRULL ANGELA, ibídem, pàg. 230.
12. Pere BRULL ANGELA, ibídem, pàgs. 232-233.
13. Pere BRULL ANGELA, ibídem, pàg. 234.
14. Pere BRULL ANGELA, ibídem, pàgs. 241-243.
15. AUTORS DIVERSOS. *Crónica del siglo XX*. Plaza & Janés Editores, Esplugues de Llobregat, 1986, pàg. 686.
16. Ajuntament de Sant Just Desvern. Carpeta Hisenda 1946. Arxiu Municipal de Sant Just Desvern. «Porción de terreno situado en el término de San Justo Desvern y pasaje conocido por La Roqueta de pertenencias al manso Vallgornera (can Geroni)».
17. Antoni MALARET I AMIGÓ: *Una història de l'Ateneu. 75 anys de vida social (1918-1953)*, pàg. 35.
18. Ajuntament de Sant Just Desvern. Carpeta Governació 1947. Arxiu Municipal de Sant Just Desvern.
19. Pere BRULL ANGELA, ibídem, pàgs. 267-268.
20. Ajuntament de Sant Just Desvern. Carpeta 262-263. Correspondència 1947. Arxiu Municipal de Sant Just.
21. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 3 (2/6/1940 al 23/11/1954), pàgs. 49-52.
22. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 3, ídem, pàgs. 61-62.
23. Ateneo de San Justo Desvern. Circular para socios. Enero-Febrero 1948.
24. Arxiu SEAS. Carpeta anys 1947-1953. Carta al Club Muntanyenc Barcelonès (4/3/1948).
25. Ateneo de San Justo Desvern. Circular para los socios. Marzo-Abril 1948.
26. Entrevista a Jaume Mir i Mallol (juny 2007).
27. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 3, ídem, pàgs. 61-62.
28. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 3, ídem, pàgs. 62-63.

29. Bartomeu Puig, mesos més tard, va sortir elegit el 6/12/1948 com a regidor de l'Ajuntament pel terç de representació sindical, conjuntament amb Josep Bullich Tella (mestre) i Pere Montagut Benaiges (obrer). Pel terç familiar foren escollits Pere Padrosa Juncà (propietari), Just Fosalva Petit (comerciant) i José Sánchez Llistosella (metge). Per últim, els regidors en representació de la part més qualificada de la localitat foren Josep Lluís Surroca i Pratdesaba (comerç), José Monte Roca (obrer) i Josep Carbonell Llobet (pagès, propietari). Ajuntament de Sant Just Desvern. Carpeta 264-27-2. Correspondència 1948-1949. Arxiu Municipal de Sant Just Desvern.
30. Arxiu SEAS 1948, llista de socis.
31. Arxiu SEAS 1948, liquidació de quotes mensuals.
32. Pere BRULL ANGELA, *ibídem*, pàgs. 246-251.
33. Pere BRULL ANGELA: *Setanta-cinc anys de futbol a Sant Just Desvern*, dins *Miscel·lània d'Estudis Santjustencs IV*, 1992, pàgs. 19-21 i 48.
34. Ateneo de San Justo Desvern. Circular para socios. Julio-Agosto 1948.
35. Consulta personal a Carles Sudrià (Departament d'Història Econòmica de la Universitat de Barcelona). Per a Sudrià els preus dels aliments s'han multiplicat per 50, és a dir, 60 pessetes equivalen a unes tres mil pessetes actuals (18 euros). No hi ha gaire diferència en l'actualitat, en què una excursió amb autocar de 40 places a Poblet (2008) surt per 15 euros. Però, si comparem els tres dies de feina que costava el viatge el 1948 amb un «mileurista» actual (que cobra uns 46 euros per dia), els tres dies de feina sumarien 140 euros, i això sí que seria un preu elevat. L'IPC de l'Institut Nacional d'Estadística (www.ine.es) es recull des de 1961, i si comparem el gener del 1961 amb el gener del 2008 ha augmentat un 3.275%.
36. Arxiu SEAS 1948.
37. Arxiu SEAS 1948. Club Alpino Ateneo. 1er Concurso local fotográfico de vacaciones. Organizado por la Sección de Montañismo y Esquí del Ateneo San Justo Desvern, 1948.
38. Pere Orriols Comas consta en les invitacions a l'exposició que es van enviar el 18 de setembre a l'alcalde, al delegat de la FET y de las JONS i al rector, Mn. Antonino Tenas.
39. Arxiu SEAS 1948, factura de la compra de llibres.
40. Arxiu SEAS 1948, butlleta del sorteig d'esquí o motxilla.
41. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 3, *ídem*, pàgs. 67-68.
42. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 3, *ídem*, pàg. 69-71.
43. Arxiu SEAS. Classificació individual i per equips de la I Marxa de Muntanya organitzada per la SEAS el 1935. Els tres primers classificats foren Antoni Malaret i Fèlix Sala (Agrupació Excursionista Santjustenca) amb 1:02 minuts, i Pere Orriols (SEAS) amb 1:05 minuts. Per equips guanyaren Antoni Malaret, Fèlix Sala i Jordi Cardona, de l'Agrupació Excursionista Santjustenca. És interessant el nom d'aquest últim grup, perquè històricament es recordava com a grup de la formació política de Nosaltres Sols!
44. Arxiu SEAS 1949. Classificació II Carrera de Montaña (2/1/1949).
45. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 3, *ídem*, pàgs. 75-76.
46. Ateneo San Justo Desvern. Libro de socios. 29 de julio de 1949.
47. Arxiu SEAS 1949. Sortida 27/2/1949.
48. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 3, *ídem*, pàg. 77.
49. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 3, *ídem*, pàgs. 77-80.
50. Arxiu SEAS 1949. Relació del moviment de socis de 1948 fins a l'1/7/1949.
51. Pere BRULL ANGELA, *ibídem*, pàg. 284.

52. Arxiu SEAS 1949. Carta del 28/9/1949 d'Elisard Sala a l'Ateneu de Sant Just Desvern. Secció de Muntanyisme i Esquí.
53. Ateneu de San Justo Desvern. Circular para socios. Septiembre-Octubre 1949.
54. Ateneu de San Justo Desvern. Circular para socios. Noviembre-Diciembre 1949.
55. Ateneu de San Justo Desvern. Circular para socios. Septiembre-Octubre 1949.
56. Ateneu San Justo Desvern. Libro de socios. 29 de julio de 1949.
57. Antoni MALARET AMIGÓ: *Sant Just Desvern. Aproximació a quaranta anys de vida local (1939-1979)*, pàg. 63.
58. A. RAMOS ONSINS: *Origen i procedència de la població de Sant Just Desvern (1920-1945)*, dins *Miscel·lània d'Estudis Santjustencs V*, 1993, pàg. 119.
59. Ateneu de San Justo Desvern. Libro de socios. 29 de julio de 1949.
60. Ajuntament de Sant Just Desvern. Carpeta núm. 264-27-2. Correspondència 1949. Traslado de muebles. Arxiu Municipal de Sant Just Desvern.
61. Ajuntament de Sant Just Desvern. Carpeta núm. 266-29-1. Correspondència 1950. Traslado de muebles. Arxiu Municipal de Sant Just Desvern.
62. Ajuntament de Sant Just Desvern. Carpeta núm. 265-28-2. Hisenda. 1949. Urbanització Villa Dolores. El venedor és Joaquim Nevot Montoliu i els compradors, Josep Calduch i Alejandra Ruiz. Arxiu Municipal de Sant Just Desvern.
63. Antoni MALARET AMIGÓ: *Sant Just Desvern. Aproximació a quaranta anys de vida local (1939-1979)*, pàg. 61.
64. Arxiu SEAS 1950. Carta del presidente de la Sección de Montañismo y Esquí del Ateneo a la UEC Delegación Sans, 15 de gener 1950.
65. Arxiu SEAS 1950. Carta del vicepresidente del Ateneo de San Justo Desvern a la UEC Delegación Mataró, 15 de gener 1950.
66. Arxiu SEAS 1950. Carta d'Elisard Sala a la Secció d'Alpinisme i Esquí de l'Ateneu de Sant Just Desvern, 25 de gener 1950.
67. Carta de Vicenç Arís, de la UEC Mataró, a Jaume Mir, 27 de març 1950.
68. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 3, ídem, pàgs. 91 i 94.
69. Arxiu SEAS 1950. Full d'inscripció a l'excursió del diumenge i dilluns de Pasqua de 1950.
70. Arxiu SEAS 1950. Excursió amb autocar a la vila del Vendrell. Diumenge 15 d'octubre 1950.
71. Entrevista a Jaume Mir i Mallol (juny del 2007). Hi ha dubte sobre si són fotografies del 1950 o del 1951.
72. Entrevista a Jaume Mir i Mallol (juny del 2007).
73. Ateneu de San Justo Desvern. Suplemento a la circular para socios septiembre-octubre de 1950. III Concurso Fotográfico. Organizado por la Sección Excursionista Club Alpino Ateneo. 12-22 de octubre de 1950.
74. Ateneu San Justo Desvern. Libro de socios. 29 de julio 1949.
75. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 3, ídem, pàg. 111.
76. Arxiu SEAS 1951. Liquidació quotes socis.
77. Antoni MALARET AMIGÓ: *Sant Just Desvern. Aproximació a quaranta anys de vida local (1939-1979)*, pàgs. 61 i 63.
78. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 3, ídem, pàg. 151.
79. Ateneu de San Justo Desvern. Circular para socios. Enero-febrero-marzo 1953.
80. Ateneu de San Justo Desvern. Estado de cuentas 1952. Suplemento a la circular para socios. Enero-febrero-marzo 1953.
81. Antoni MALARET AMIGÓ: *Sant Just Desvern. Aproximació a quaranta anys de vida local (1939-1979)*, pàg. 62.

82. DIVERSOS AUTORS. *Crónica del siglo XX*. Plaza & Janés Editores. Esplugues de Llobregat, 1986, pàg. 793.
83. Arxiu SEAS 1954.
84. Entrevista a Pere Anton Pruna (octubre del 2007). Fotografia feta al terrat d'Albert Navarra, al carrer de Monistrol, amb la copa.
85. Entrevista a Pere Ripoll i Garcia (gener del 2008).
86. Entrevista a Pere Anton Pruna (octubre del 2007).
87. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 4.
88. Arxiu SEAS 1956. Carta del Camping Club Barcelona a la Sección Excursionista del Ateneo de San Justo Desvern. Sense data.
89. Entrevista a Jaume Mir Mallol (juny del 2007).
90. Arxiu SEAS 1956. Carta del Camping Club Barcelona a la Sección Excursionista del Ateneo de San Justo Desvern. 23/1/1956.
91. Entrevista a Jaume Mir Mallol (juny del 2007).
92. Ateneu de Sant Just Desvern. Llibre d'actes núm. 4.
93. Joan Maria PUIGGRÓS: *L'inici de l'escoltisme a Sant Just Desvern (1957-1961)*, dins *Miscel·lània d'Estudis Santjustencs VII. L'escoltisme a Sant Just Desvern*, 1996, pàgs. 115-144.
94. J. BARBERÀ: «Història d'una pedra». *Vèrtex-FEEC*, 1985, pàgs. 115, 131, 132 i 140.